

«КИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН»

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ
СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«КИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КОМПАРТИИ ЎЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЎЗБЕКСКОЙ ССР

45-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 97 (12.450)

Чоршанба, 24 апрель 1963 йил

Баҳоси 2 тийин.

САНОАТИМИЗНИНГ ЯНГИ МУВАФФАҚИЯТЛАРИ УЧУН

Совет кишилари, жаҳондаги барча прогрессив инсоният улуғ доҳийи. Коммунистик партия — Совет давлатининг асосчиси. Владимир Ильич Ленин туғилган кунининг тўқсон уч йиллигини аъён қилиш билан ишловлади. Лениннинг, ленинизмнинг ҳақиқатини барқарор эканлиги ва ғалаба қозонаётганлиги кундалик ҳаётимизда, турмушимизда ёрқин намоён бўлмоқда. Мамлакатимиз меҳнаткашлари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси раҳбарлигида Ленин васиятларини амалга ошириб, коммунистик қурилиш йўлида янгидан-янги ғалабаларни қўлга киритмоқдалар. Социалистик саноят ва қишлоқ хўжалиги тез суръатлар билан ривожланиб, маданиятимиз раванг топишмоқда. Ленин кўнлари байрам қилинган тарихий кунларда СССР Министрлар Совети ҳузурида Марказий статистика бошқармасининг ахбороти эълон қилинди. Мамлакатимиз санояти 1963 йил биринчи квартал планини муваффақиятли адо этди. Белгилангандан олти турли хил маҳсулотлар етказиб берилди.

Барча совет кишиларининг қалбини бешик қувонтирувчи бу хабар совет кишилари иккунд меҳнати ва яратувчилиги ишларининг буюк натижаси, партиянинг Марказий Комитети ноябрь Пленуми қабул қилган қарорларнинг муваффақиятли бажарилаётганлигининг ёрқин ифодасидир. Биринчи кварталда саноятнинг ҳамма асосий кўрсаткичлари бўйича план ошириб бажарилди. Утган йилнинг шу давридаги нисбатан саноят маҳсулотининг ҳажми 8,2 процент ўсди; химия, машинасозлик, ва металлургия қайта ишлаш санояти ҳошимлари аниқсиз натижа муваффақиятга эришилди.

Ўзбекистон санояти ҳодимлари ҳам етти йилликнинг бешинчи йили биринчи квартал планини ошириб бажаришга муносиб ҳисса қўшдилар. Оғир саноят, унинг етакчи тармоғи бўлган химия, нефть-газ, рағдиги металлургия тез суръатлар билан ривожланишмоқда. 1963 йилнинг биринчи кварталига нисбатан химия, саноят маҳсулоти 17 процент, қора ва рангли металлургия санояти маҳсулоти 19 процент, ёқилғи ва энергетика санояти маҳсулоти 22 процент ўсди. Саноятнинг бошқа тармоқларида ҳам ана шундай ютуқлар қўлга киритилди. Республиканинг санояти 1963 йил квартал планини анча ошириб бажарди.

Мамлакатимиз, шу жумладан республикамиз санояти қўлга киритган бу муваффақиятлар КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми қабул қилган қарорлар қанчалик ҳаётини ва бу қарорларнинг амалга оширилганлиги натижасида ишлаб чиқаришга партия раҳбарлиги яхшиланган болаётганлигини, техника сиёсатига раҳбарлик марказлаштирилганлигини кўрсатади. Ноябрь Пленумида корхоналар, қурилиш, илмий тадқиқот ва лойиҳа-конструкторлик таъкилотлари ва планлаштириш раҳбарлидаги катта камчиликлар очиб ташланди. Ана шу камчиликларнинг тугатилганлиги саноят ишлаб чиқаришидаги жуда катта резервларни ишга солиш имкониятини берди.

Ўзбекистон саноятининг ҳодимлари резервлар ва имкониятлардан яхшироқ фойдаланиш учун курашмоқдалар. Бу соҳада бошланган ҳаракат яхши самаралар бермоқда. Чирчиқ электростанция комбинати коллективни усуна-механизмлар қувватидан унумли фойдаланиш, ёқилғи ва хом ашёни тежаб-тергаб сарфлаш йўли билан меҳнат унумдорлигини янада оширмоқда. Маҳсулот сифатини яхшиламоқда. Биринчи кварталда химия санояти корхоналари планга қўшимча 13,2

минг тонна минерал ўғит ишлаб чиқардилар. Бу ишда Чирчиқ химияларининг муносиб ҳиссаси бор. Тошкент эскиватор заводи техника интеллигенциясининг ташаббуси республикамиз санояти корхоналарида кенг ёйилмоқда. «Ташкент» машина заводида ишчилари эса эскириб қолган иш нормаларини қайта кўриб чиқиб, ҳар бир пех ва участкада лий-янг резервларини ишга солишмоқдалар. Бу ташаббуслар меҳнатда коммунистик муносабат намунаси бўлиш билан бирга, Владимир Ильич Ленин таъбири билан айтганда, янги иқтимоий тузум ғалабаси учун энг муҳим, энг асосий омил бўлган меҳнат унумдорлигини оширишда ҳам катта роль ўйнайди.

Биринчи квартал планни ошириб бажаришдан бўлса ҳам, лекин саноятимиз ишда ҳали баъзи жиддий камчиликлар ҳам бор. Республика Марказий статистика бошқармасининг ахборотида кўрсатилганидек, цемент, куч трансформаторлари, марказдан қочирма насослар, трактор сеялкалари, сульфат кислотаси, шойи газламалар ишлаб чиқариш квартал планни бажарилмади. Батъи корхоналар меҳнат унумдорлигини давлат планда белгиланган даражага етказола олмадилар. Анчагина корхоналарда квартал планни бажарилмади. Бухородаги Янгир-тўқу фабрикасининг қолқилигига асосий сабаб шунки, корхонада меҳнат унумдорлиги паст, ускуна-механизмлар қувватидан етарли фойдаланилмади, янги техника жорий этиш юзасидан белгиланган тадбирлар муттасил бажарилмай қолмоқда. Тошкент шаҳрида Янгирмага яқин корхонанинг биринчи кварталда янги маҳсулот ишлаб чиқариш планини бажармаганлиги муттасил кечиб бўлмаслиги бир ҳолдир.

Барча саноят корхоналарининг давлат планларини тўла ва ошириб бажаришлари учун ҳамма имкониятлар ва бутун шараф мавжуд. Афсуски, қўлгина корхоналарда бу имконият ва резервлардан тўла фойдаланилмади. Илгор корхоналар, цехлар, бригадалар ва шма-наларнинг таъриқлари, социалистик мусобақа пешқадамларининг ажойиб ташаббуслари ва ҳаракатлари кенг ёйилмапти. Янги техника жорий этиш, мавжуд механизмлар ва машиналардан унумли фойдаланиш учун кураш ҳар бир завод ва фабрикада жанговар шийор бўлмоғи лозим.

Республикамиз санояти натижалари кварталга қадм ташлади. Етти йилликнинг бешинчи йили топириқларини муваффақиятли бажарилиши шу кунлардаги ишмизга боғлиқдир. Ҳар бир саноят корхонасининг ойлик ва квартал планларини мунтазам бажариб боришига эришиш партия, ҳўжалик ва касба союз ташкилотларининг энг муҳим вазифасидир. Биринчи кварталда камчиликларни тезда бартараф этиш, натижаларни кварталларда давлат планларининг ҳамма кўрсаткичлари бўйича тўла ва ошириб бажарилишига эришиш учун барча куч ва имкониятларни, корхоналарнинг ички резервларини ишга солайлик, миллионларнинг умумхалқ социалистик мусобақасида эришаётган ажойиб ишларини кенг оммалаштирайлик.

Бутун мамлакат, шу жумладан республикамиз меҳнаткашлари баҳор байрами — 1 Майни меҳнат зафарлари билан нишонлаш учун социалистик мусобақани тобора кийизмоқдалар. Илгор бригада, цех ва корхоналар тўрт, беш ойлик топириқларини мундтадан илгари бажарганликлари ҳақида ғалаба рапортлари бермоқдалар. Умумхалқ социалистик мусобақасини кийизиб, етти йиллик бешинчи йили планини мундтадан илгари бажарайлик! Республиканинг саноятининг янгидан-янги муваффақиятларга эришиши учун курашайлик.

МИЛЛИЙ БАЙРАМ МУНОСАБАТИ БИЛАН

Сурия Араб Республикасининг миллий байрами — чет эл кишилари кўчириб етилган кун муносабати билан СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрущев Сурия Араб Республикасининг бош министри Са. лохиддин Битарга табрик телеграммаси юборди.

Бош министр ўз жавобда табрик

ушун миннатдорчилик билдириб, икки мамлакатларнинг ўртасида мавжуд бўлган дўстона муносабатлар бундан бун ҳам унумли тинчлик манфадатларини кўзлаб, СССР ва Сурия Араб Республикаси халқларининг бахт-саодати йўлида ривожлантиришга, деб унинг билдирди. (ТАСС).

«КОСМОС-15» ПАРВОЗДА!

ТАСС
АХБОРОТИ

1963 йил 22 апрелда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сўйиш йўлдоши — «Космос-15» учирилди. Йўлдош чўчга ТАСС 1962 йил 16 мартда эълон қилган программасига мувофиқ, космик фазонинг тадқиқ қилини давом эттиришга мўъалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдош параметрлари қуйидагича бўлган: орбитага чиқаришда: бошланғич айланиш даври 89,77 минут; Ер сатҳидан максимал узоқлашув (апогейда) 371 километр; минимал узоқлашув (перигейда) 173 километр; экватор те-

кислигига нисбатан орбитанинг оғиш бурчаги 65 градус 00 минут. Илмий аппаратлардан ташқари йўлдошда 19.996 мегатерг частотада ишловчи радиопередаччи, орбита элементларини аниқ ўлчовчи радиосистема ҳамда приборлар ҳамда илмий аппаратларнинг иш қилишга маълумотлари Ерга юбориб турувчи радиотелеметрия система бор.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координатловчи-ҳисоблаш маркази олинган ахборотларни ишлаб чиқмоқда.

МАНА БУ, НУХАТ!

МЕХНАТ ВАХТАСИДА

САМАРҚАНД. («Кизил Ўзбекистон» мухбири) Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг 1 Май Чоқириқлари Самарқанддаги «Хўжум» шиканкашиқ фабрикасининг ишчи-хизматчилари ва инженер-техник ҳодимлари янги меҳнат вахтасида туриб ишлаб, топириқни ошириб бажармоқда. Уртқ Ойқарам Усмонова бошлиқ шма мусобақада олдидо бора-тир.

коллективи апрель ойида маҳсулот ишлаб чиқариши 18 процентга кўпайтириш мажбуриятини олади. Ипак ўраш цехи коллективи Май олдидо меҳнат вахтасида туриб ишлаб, топириқни ошириб бажармоқда. Уртқ Ойқарам Усмонова бошлиқ шма мусобақада олдидо бора-тир.

1 МАЙГА МЕХНАТ СОВҒАЛАРИ

КВАДРАТЛАР АНИҚ ЧИҚЯПТИ

Тошкент область, Янгир-тўқу иш-лаб чиқариш бошқармасидаги «Интернационал» колхозининг пахтакорлари 1200 гектар ернинг ҳар гектаридан бу йил 25 центнердан «оқ олтин» етиштириш мажбуриятини олганлар. Улар ўз

сузларининг устидан чин қиш учун курашиб, чигит экишни тез суръатлар билан олиб бормоқда. Колхоз далаларида 19 агарат унумли ишлаб турибди. Уруғини аниқ миқдорда ташлаб етказиб, 6 агарат билан чигит экиляпти. Ҳамма майдонларда квадратлар аниқ чиқмоқда.

Колхозда тупроқнинг унумдорлигини оширишга алоҳида эътибор берилаетир. Экиш олдидан ҳар гектар ерга 150 килограммдан аммиак селитраси маҳаллий ўғитга аралаштириб солинмоқда. Эрта экилган ерларда чигит унумли чиқмоқда. Бу майдонларда ғўза парвариши бошгаб юборилди.

З. АМУЛЛАЕВ,
Ф. ЛУТФУЛЛАЕВ.
«Кизил Ўзбекистон» мухбири
лар постининг аъзолари.

ҒЎЗА ПАРВАРИШИГА КИРИШДИЛАР

ҚАРИШИ («Кизил Ўзбекистон» мухбири). Райондаги «Ленинизм» колхозини пахтакорлари 1200 гектар майдонга чигитни энг қулай агротехника мундталарида сифатли экидилар. Қариб минг гектар майдонда уруғ текис унумли чиқди. Чигит экишни биринчи бўлиб ғамомлаган Пулат Каримов, Тошмурод Қўйлов, Жўра Минибоев, Наби Хўжаев, Раҳимберди Авлоев бошлиқ бригадаларда ғўза қатор ораларини биринчи культивация қилишга киришди. Райондаги Карл Маркс номли совхозининг 1, 5-бўлимлари пахтакорлари ҳам чигит экишни муваффақиятли ғамомлаб, ғўза парваришига киришди олдидо турибдилар.

Пландан ташқари қоракўл

ЗОМИН. («Кизил Ўзбекистон» мухбири). Сардарё областидоги «Кизил чорвадор» совхозини чорвадорлари меҳнаткашларининг Халқаро байрами — 1 Майни муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олаётирлар. Давлатга қоракўл тери топириш йиллик планни ошириб бажарилди. Пландан ташқари кўп миқдорда қоракўл тери тайёрланди. Наслга пландан ташқари 2 минг бош қўзи қолдирилди. Ж. Менглибоев, Ш. Режабов, У. Одамбеков, Х. Қўлбўтаев, О. Жаҳонбековлар отарида ҳар юз бош совлиқдан 140-150 бошдан қўзи олинди.

Яна 2.900 бош совлиқ қўзилди, — деди совхоз директори У. Тошбеков. — Олинган қўзилар қоракўл терига сўйилиб, давлатга пландан ташқари яна 2 минг донга тери топиради. Бу Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг Мурожаатига чорвадорларимизнинг амалий жавобидир.

ИККИ ЮРАК ҲАДЯСИ

Олтинтопан кўрғошин-рух комбинатининг аҳил коллективни етти йиллик планни мундтадан илгари адо этиш учун ташаббус кўрсатиб меҳнат қилаётган кишилар сони кундан-кунга ортиб бормоқда. Шу йил январь ойида кўрғошин-рух саралаш фабрикасининг флотаторлари Р. Хорошевская ва Р. Шаймуҳамедова ўртқлар яхши ташаббус бошладилар. Улар ҳар ойда планга қўшимча 0,5 процент кўрғошин ва 1,5 процент рух ажратиб олишга аҳд қилдилар. Ранса Хорошевская планга қўшимча равишда 8500 сўмлик, Розия Шаймуҳамедова эса 11800 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Икки юрак ҳадяси — ташаббускорлар апрель ойида аввалги ойларидаги кўрсаткичлардан ҳам юқори натижаларга эришмоқдалар.

Яқинда Олтинтопан кўрғошин рух комбинати партия комитети бу ташаббусни маъқуллади ва комбинат ишчилари орасида кенг ёйиш тадбирларини белгиледи.

С. ОЛИМХЎЖАЕВ,
нажсер.

БАЛИҚЧИ БИБИГУЛ

Денгиз устида гир-гир учаётган, баъзан сўғиш нима-нима-нима-нима олиб кетаётган қушлар ўйини кўнгулга завқ бағишлайди.

— Ҳу аю, қайқ ҳам кўриш қайди, — деди атрофига қараб нима-нима-нима кўзлари билан излаётган бригадир. — Ов яхши бўлган кўри-нади.

— Қайқдан билдингиз?
— Қайқ аста келяпти. Демак, юки кўп, — деди бригадир қайқ кўриб олишга тайёрлик кўраётган ишчиларга назар ташлаб.

Шу орада қайқчилар етиб келишди ва сакраб платформага ўтишди. Қайқда пинкитини ишчилари дарҳол қайқнинг арқонини олиб боғладилар. Овни чўқир саватларга солиб ўзатиш қизиқ кетди. Оз фурсатда 700 килограммдан олтиқ балиқ хандаққа ташланиб, қайқ бўшатилди. Овчилар тушқи овқатга ўтиришди.

— Бизнинг ишимиз ана шунча, — деди машҳур бригада бошлиғи Бибицул Нахенова. — Халқимизни балиқ ва балиқ маҳсулотлари билан таъминлашда шарафли вазифани бажарётганлигимиз билан фахрланамиз.

Бибицул Нахенова бошлиқ балиқ овлаш бригадаси кўп йиллардан бери квартал ва йиллик балиқ овлаш топириқларини олтиқ билан бажариб келмоқда. Бригада етти йилликнинг тўрт йили топириқини 123 процент бажарди. Энг яхши сортли балиқларни шу бригада топиради. Ҳозир бу коллектив баҳор байрами — 1 Май шарафига вахтада туриб, тўртинчи квартал ҳисобига маҳсулот бермоқда.

Усой балиқ заводи маъмурияти корхонадаги бу илгор бригадаси иш таъриқларини кенг оммалаштирмоқда. Бибицул бошлиқ бригада Мўйноқ районидоги қўлоқ «Қолқу-наниз» колхозини оғалққа олади, у бу ердаги ҳаммаб дўдаларига ба-

лиқ овлаш, қайқдан балиқ тушириш, хандаққа ташлаш, сортларга ажратишда тўплаган бой таъриқлари, иш усулларини жон-дили билан ўргатиш. Колхознинг қўлоқ бригадалари ҳозир қўлоқдан чиқди.

Қорақалпоғистоннинг Мўйноқ районидоги балиқчилик хўжалиқлари ва корхоналарида Бибицул сингари таъриқли ва ишчан балиқчилар кўпайиб топилади. Улар шу кеча-кундузда 1 Май байрами шарафига олган ишчиларни маъмуриятларини шараф билан бажарётирлар.

Х. ИКРОМОВ,
Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Кизил Ўзбекистон» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН ССР КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАРИДА ЧИГИТ ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА

1963 йил 23 апрелда бўлган
МАЪЛУМОТ
(Планга нисбатан процент
ҳисобидо)

Областлар	Экиш	Шу жумладан кўрғошин-рух ушун оғилдо
Тошкент	90,8	71,8
Бухоро	80,6	56,0
Сардарё	79,2	70,2
Анжлийн	78,0	77,8
Сурхондарё	75,1	42,8
Фарғона	70,3	60,2
Самарқанд	44,9	31,5
Хоразм	43,5	24,4
Қорақалпоғистон АССР	23,3	19,1

МУСТАҲКАМ ДЎСТЛИК

Польша Халқ Республикасининг раҳбарлари В. Гомулка, А. Завадский ва Ю. Цирякiewicz Польша Халқ Республикаси билан СССР ўртасида дўстлик, ўзаро ердан ва урушдан кейинги ҳамкорлик тўғрисида тарихий шартнома имзоланган куннинг 18 йиллиги муносабати билан Н. С. Хрущев ва Л. И. Брежневга телеграмма юбордилар.

Польша халқи, дейлади телеграммада, Совет Армиясининг Польшани озод қилиш ишига қўшган ҳал қилувчи ҳиссасини юксак қадрлайди; гитлеризмга қарши курашда совет ва поляк халқлари энг яхши фарзандларининг биргаликда туққан қон дўстлигини абадий мустаҳкамлади.

Улғу Советлар мамлакатини бузилмас дўстлик Польша тинч социалистик ривожланишининг, унинг хавфсизлигининг, унинг Одер ва

Нейсе бўйлаб ўтадиган чегаралари бузилмаслигининг энг яхши гарантисидир. Азиз ўртоқлар, деб таъкидланади телеграммада, Сизлар билан, Сизнинг халқингиз билан ва Сизнинг улғу Ленин партияси билан бизни қардошлиқ алоқалари, қўйиш бирделик, вазифа ва мақсадларининг бирлиги бирлаштириб турибди. Сизлар билан бирга бутун дунёда тинчликни сақлаш гарантисини — социалистик мамлакатлар улғу оғилсининг империалистик мустаҳкамлаш учун курашмоқданимиз.

Польша Халқ Республикаси Ташқи ишлар министрлигининг раҳбари М. Нахосовский шу воқеа муносабати билан СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громиного табрик телеграммаси йўллади.

(ТАСС).

ЛЕНИН МУКОФОТИНИНГ ЛАУРЕАТЛАРИ

Б. П. СОКОЛОВ

М. Н. ХАДЖИНОВ

Г. С. ГАЛЕЕВ

А. С. МУСЯЙКО

М. Н. ПЕТРОВ

А. Н. ЛЕОНТЬЕВ

А. А. СМОРОДИНЦЕВ

АДАБИЁТ ВА САНЪАТНИНГ ЭНГ КЎЗГА КЎРИНГАН ЯНГИ АСАРЛАРИ

Адабиёт ва санъат соҳасидаги Ленин мукофотлари комитетига бу йил 65 аъённинг асарлари тақдим этилди. Социалистик реализмнинг ҳақ турмушнинг акс эттириш, юксак ёъийлик ва маҳорат ифодаси бўлган ҳақиқий ва ёрқин асарларнинг яратилиши тўғрисида Коммунистик партиянинг қилаётган раҳбарлиги Ленин мукофотлари бериш учун тақдим этилган асарларнинг тўғрисида бадий сифатларига таъин ҳам жиддийроқ қараб бажо бериши йўналишда таъин қилинган. Бу таъин қилинган асарларнинг сифатларига таъин ҳам жиддийроқ қараб бажо бериши йўналишда таъин қилинган. Бу таъин қилинган асарларнинг сифатларига таъин ҳам жиддийроқ қараб бажо бериши йўналишда таъин қилинган.

Номинатинг матбуот оғиналарига, таъин қилинган асарларнинг сифатларига таъин ҳам жиддийроқ қараб бажо бериши йўналишда таъин қилинган. Бу таъин қилинган асарларнинг сифатларига таъин ҳам жиддийроқ қараб бажо бериши йўналишда таъин қилинган.

Ленин мукофотлари тақдим этилган асарларнинг сифатларига таъин ҳам жиддийроқ қараб бажо бериши йўналишда таъин қилинган. Бу таъин қилинган асарларнинг сифатларига таъин ҳам жиддийроқ қараб бажо бериши йўналишда таъин қилинган.

Мукот олган асарлар адабиёт ва санъат соҳасидаги, ҳеч шубҳасиз, энг кўзга кўринган муваффақиятларидир.

Эш киргиз ёзувчиси Чингиз Айтматов «Тоғ ва дашт повестлари» китоби учун Ленин мукофоти

Адабиёт ва санъат соҳасидаги Ленин мукофотлари комитетининг раиси Н. С. ТИХОНОВ билан суҳбат

лауреати деган юксак унвонга сазовор бўлди. Бу китобга «Жамил», «Қизил дуррача», «Саркомат», «Бўта кўз», «Биринчи ўқувчи» деган повестлар киритилган.

Чингиз Айтматов катта турмуш мактабини ўтган ёзувчидир, мана шу чуқур тажриба унга ҳозирги замон Қирғизистондаги оддий меҳнатчиларнинг ҳилма-хил образларини яратиб, уларнинг ҳаётини, ишларини, умид ва орзуларини, уларнинг ҳилма-хил тақдирларини кўрсатиш имкониятини берди.

Унинг асарларидаги энг яхши қаҳрамонлар юксак ва олижаноб сифат ва характерларга эга бўлганликлари учун ҳам китобхонларга яқин бўлиб қолдилар. Айтматов ўз қаҳрамонларининг меҳнати, қайғу ва қувончлари тўғрисида шу қадар меҳр-муҳаббат билан ҳикоя қилиб берибдики, китобхонлар бу қаҳрамонлар фақат Совет Иттифоқидагина эмас, шу билан бирга бошқа кўп мамлакатларда ҳам китобхонларга кўп маъназур бўлди. Оддий китобхонлар ҳам, адабиётнинг уста санъаткорлари ҳам Ч. Айтматовнинг шайхонасида, истадодига ҳамда унинг ҳақиқий, дилдан, гўёла тасвирлаш маҳоратига қўйил қолдилар.

Догонистон халқ шоири Расул Гамзатовнинг «Осмондаги йўлдошлар» номида шешлар китоби Ленин мукофоти билан таъинланди.

Тоғлар ўлкасининг ўғли бўлган Р. Гамзатов ўзининг шешларида замондошларининг катта дунёсини тасвирлайди. Бу шешларда шоирнинг тугилиб ўсган овуллари ҳам, Совет мамлакатининг олис ерлари ҳам, халқлар дўстлиги темаси ҳам, энг муҳими — одамлар, бир-бирига дўст одамлар, меҳнаткашлар улуг интернационал қардошлигининг бир-бирига ўртоқ бўлиш одамлари тараннум этилади.

Р. Гамзатов — гўят кўп темаларни қўллаётган, чуқур фикрлари ва ҳилма-хил образларини ўз ичига олувчи жуда ранг-баранг

шешлар ёзётган замонавий шоирдир. У ўзининг санъийлиги ва чуқур принципчилиги билан, ўзининг пафоси ва халқчилик юмори билан, ўзининг ишқ лирикаси билан ва шарҳиётган сойлар каби жарангдор шешларининг графикалик кучи билан кўп кўпчиликка таъинланди ва севимли шоир бўлиб қолди.

Ҳамма ёшдаги китобхонларга кенг маъназур бўлган ва уларнинг муҳаббатини қозонган атоқли ёзувчи Самуил Яковлевич Маршак «Танларнинг лирика» номида шешлар китоби учун ҳамда бошқаларга атаб ёзган бир қанча китоблари учун, шу жумладан «А ҳарфидан Я ҳарфигача қувонқ саёҳати», «Йўлдаги саргузашт», «Халқнинг ким топади» деган китоблари учун юксак шарафга — Ленин мукофоти сазовор бўлди.

Кичикитой китобхонлар учун ёзилган шешлар гўят ифодали ва тушунарли бўлганлиги учун ҳам бу шешларини миллионлаб бозалар севди. Бу шешлар шоирнинг кенг, сакхй ва битмас-туғмас таланти шайхоналигини кўрсатувчи янги далиллардир.

Литвалдаги энг ҳайкалтарош Гедиминас Альбонис Юкубонис Литвадаги Пирчюпис қишлоғидаги фашизм қурбонларини учун қўрилган ёдгорлик учун Ленин мукофоти сазовор бўлди.

Партизандар қарантини тўхташга кучи етмай қолган фашистлар 1944 йил 3 июнда Пирчюпис қишлоғидаги эркак, аёл, кекса ва бошқаларнинг ҳаммасини ўлдирдилар, уларнинг уйларида шарафсизлик билан ваҳшиятларча ўт қўйдилар. Лидице ва Орадур билан бир қаторда Литвадаги Пирчюпис қишлоғининг фолжона тақдирини ҳам халқлар хотирасида абадий сақлаб қолди.

Юкубонис шу фолжа бўлган жойда гўят таъсирли ёдгорлик яратди. Бу ёдгорликнинг ҳўқиси бўлган она-Ватан статусини ўзининг гамилиги билан ниҳоят даражада таъсирлидир. Шу билан бирга, бу ҳайкал халқ маънавий кучини

ўзида гавдалантиради. Ватанини асоратга солувчиларга ҳалқнинг ғазаби ва нафратини ифодалайди. Пирчюписдаги монумент ҳозирги замон Литва совет санъатининг юксак асаридир.

Улкан совет рассоми Павел Дмитриевич Коринга ҳам ўз замондошлари М. С. Сарьян, Р. П. Симонов, Кукринский (М. В. Куприянов, П. Н. Крилов, Н. А. Соколов), Ренато Гуттузо портретларини яратганлиги учун Ленин мукофоти беришга қарор қилинди. СССР халқ рассоми П. Д. Корин портретлар чизиб, композицияли суратлар ясади, монументал мозаика нақшлар яратиб ҳозирги замонда энг моҳир санъаткордир. Унинг асарлари мамлакатининг энг катта музейларида сақланмоқда, кенг кўпчиликка таъинланган ва халқ муҳаббатига сазовор бўлган асарлардир. Бу уста санъаткорнинг портретлари катта реалистик санъат асарларидир. Бу портретларда одамларнинг психологиясини чуқур ифодаляди. Рассом санъатини ўз ҳаётининг асосий бурчи қилиб олган кишиларнинг тасвирлаб берган. Кекса санъаткор М. Сарьяннинг, яқол ҳаёлига чўмган СССР халқ аргети Р. Симоновнинг, жановар сатиранинг таъинланган устаси Н. М. Куприянов, П. Крилов, Н. Соколовларнинг, таъинли италян рассоми, прогрессив эрбоб ва тинчлик йўлидаги курашчи Ренато Гуттузонинг портретларига ҳам солиб қараган томошабин буни яхши ҳис қилади.

П. Д. Кориннинг санъати рус ва совет бадий классикасига қўшилган жуда катта ҳиссадир. Артистлардан Ш. Бурханов ва Б. В. Платоновнинг касалиги туфайли комитет улар иштирок этган спектакллари кўра олмади. Шунинг учун буларнинг қандайдиги ролларини кўриб чикиш келгуси йилга қолдирилди.

Халқнинг энг юксак мукофоти — Ленин мукофоти бу йил сазовор бўлган янги аъёи асарлар, деда шировариди Н. С. Тихонов, совет маданияти ҳазинасини ҳеч шубҳасиз бойитди, ўзининг юксак қаломоти билан халқимизни қувонтирди (ТАСС).

УЗУМНИНГ ЯНГИ НАВЛАРИ

Академик Шредер номидаги ботаник ва узумчилик илмий-тех. ширши институтининг Самарқанд филиали Даргов дарёси соҳилидаги Янгирин массивидан 40 гектардан кўпроқ ерни узумзорга айлантирган эди. Бу ерда ҳозир узумнинг 200 нави етиштириляпти.

Кишлоқ хўжалиги фанлари нанди. датири Фуюм Хайдаркулов ва И. И. Смирновнинг узумчиликни янги йўналишда олиб бораётган илмий тадқиқот ишлари айниқса диққатга сазовордир. Улар кейинги йилларда узумнинг ширли, ҳосилдор, соғуш ва касалликларга чидамли «Ризамат», «Мичуринин йўлаб», «Табри» сингари янги навларини яратдилар ва янги ер шарониди ундан мўла ҳосил олдилар.

Н. РАХМАТОВ.

ХАТЛАРДАН САТРАП

Хазорасп ишлаб чиқариш бошқармасидаги Богот посёнасида электростанция ишга туширилади. Бу станциядан посёна аҳолиси нур олаётир.

С. ОЧИЛОВ.

Намаган шаҳар ўлиани ўрганиш музейида янги илмий-агетистик бўлим очилди. Бу ерга «Одамнинг пайдо бўлиши», «Ислом дини ва унинг синий моҳити», «Ерда ҳаётнинг пайдо бўлиши ва равожланиши» деган темаларда экспонатлар қўйилди.

Н. АХМЕДОВ.

Оқатанов посёнасида алоқа бўлими учун катта бино қурилади. Янги алоқа бўлими ишга тушди.

Т. СОЙНАЗАРОВ.

Калинин ишлаб чиқариш бошқармасидаги техника-ишлаб чиқариш мактаби ўқувчилари учун 950 ўринли 4 наватли янги бино қурилямоқда. Шу бинонинг ёнига устхона, телпика ва ёрдамчи бинолар қурилиши ҳам битай деб қолди.

Т. РУЗИМАТОВ.

ЗАФАР ЁР БЎЛСИН

Ота-боболаримизнинг «Мард майдонда синалади» деган ҳикмати сўзи беним айтилмаган. Ҳақиқатан ҳам мард ўғлон, ватанпарвар йигит кийинчиликлардан кўрмайди, дўст-биродарларини оқасидан эргаштирди.

Термиз ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Коммунизм» колхозининг аъзоси Раҳмон Файзиев худди шундай йилипти. 3 колоқ бригадалар, колоқ ба соҳозларга ишга олтатган доғдир меҳнаткорлар Т. Окунов, В. Топко ва ҳаётининг изолари билангати ватанпарварлик ташаббусига қўшилди, Ўзбекистон партия ва ҳукуматининг Мурожаати жавобан ўзи бошлиқ бўлган илгир бригадалар ва уюмдор ерларни колоқдир, Музабоб қўлидан янги ўзлаштирилган кўрпика бориб ишлашга, қўл ва дашт майлонларда мўла-кўл «оқ олтин» етиштиришга аҳд қилди.

Республика партия ва ҳукуматининг барча пахтакорларга Мурожаати, — дейди ўртоқ Р. Файзиев, — менга янги куч янги гайрат бағишлади, ватанпарварлик ҳис-туйғуми амалда исботлаш учун қўли забт этишга олтанди.

Янги ерларга бориб ишлаш учун арзиза бераётганлар соғи куч сайи қўлайиб бормоқда. Ўртоқ Р. Файзиев кетидан колоқнинг 16-бригадаси бошлиғи Темир Хужабоев, кассир Мама-раҳим Холмасов, колоқчилардан Бозор Рўзибоев ўртоқлар ҳам қўл йилковкорларининг олдинги сафарида бўлишга аҳд қилинган. «Комсомолбод» соҳозининг территориясини ўзлаштирилган «Коммунизм» колхозига берилган 432 гектар ерини

148 гектари ўртоқ Р. Файзиев бошлиқ бригадига биритилди. Дашт жиловорлари 120 гектар ерга чигит, қолган 28 гектар майдонга маккажўҳори ва оқ-қўхори экиштирилди.

Колоқ пралетнеси ва партия ташкилоти кўрпика оғайтган жасурларга амалий ёрдам берилди. Масалан, ўртоқ Файзиев бошлиқ бригадига сергайрат ва тажрибакор пахтакорлардан 10 киши, 1 хайоват ва 2 чўчқикорни ажратиб берилиди. Қўлда сазоватли ишлаш учун барча шарт-шароитларни яратиб, моддий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш тадбирлари белгиланди.

— Янги ерларни келиб қўлиди. Бундай уюмдор майдонда икки-уч йил маҳаллий ва минерал ўғит ишлатмасдан, гўзани меҳр билан парвариш қилиб, кам куч сарфланган ҳолда мўла ҳосил етиштириши мумкин, — дейди ўртоқ Файзиев. — Биз 120 гектар ерининг ҳар гектаридан камда 25 центнердан, ҳаммаси бўлиб давлатга 300 тонна ангичка доладга «оқ олтин» сотишга, 1 центнер пахта-нинг таънаҳсини 10 сўмга туширишга, бригада аъзоларининг ҳар бири ҳисобига 30 тоннадан ҳосил етиштиришга сўз берди. Биз ўз ваъдасининг, албатта, устидан чиқамиз.

Ўртоқ Р. Файзиев ўн уч йилдан бери пахтачилик бригадасига раҳбарлик қилади. Бундан ўн уч йил илгари ҳозирги «Коммунизм» колхозининг территориясини ҳам Бешқўтоннинг исон қадам босмаган даштларидан иборат эди. Партия ва ҳукуматининг олталарча гами-хўрлиги, давлат бераётган му-дирлиги туфайли ана шу даштларнинг ўртоқ Файзиев ва унинг сафдошлари обод қилинган, пахтазорга, боғу бўстонга айлантирилган. Ўртоқ Файзиев бошлиқ бригада ўн уч йил да-вомда Бешқўтон даштларидан 1 минг 100 гектар янги ер очиб, унда мўла-кўл ва арзон пахта етиштирди. Бу бригада пахта планини доим ошириб бажариб, барчаннинг иззат-ҳур-матига сазовор бўлди.

Коммунист ўртоқ Р. Файзиев ва унинг ҳукумдор дўстларининг бу олижаноб ватанпарвар-лик ташаббуси юрагиди ўти бори кишиларнинг ҳаммасини янги зафарларга олтантирмоқда.

А. ХАЛИЛОВ,

«Қизил Ўзбекистон»нинг Сурхондарё область мух-бири.

ФАНДА ЯНГИ ЙўЛЛАР

В. И. Ленин тугилган кунда Ленин мукофотида сазовор бўлган олимларнинг ишлари халқимизнинг фан олдига қўйган юксак талабларига жавоб беради. Бу ишларда қўйилган проблемаларнинг ҳилма-хиллиги ва кенглиги мамлакатимизда илмий изланишнинг, инсон бахт-саодати тўғрисидаги гамихўрлик билан ишловчан изланишнинг жўш ураётганлигидан далолат беради.

«Ер қалинликлари» дан кўп йи-пирилларинг хабири бўлса керак. Масалан, Москва бир кеча-кундуз давомида 40 сантиметр доғдирасида Ер марказига гоҳ қўйилди, гоҳ ундан узоқлашиб турганлиги ҳам гоҳтаҳмиши аҳолисига маълум бўлса керак. Қалинқ деформациялари планетанинг марказигага бўлган бутун қобилини ўз ичига олади. Ана шу қалинқ деформацияларини ўлчаш бўли билан ернинг чуқурлиги ҳақида маълумлар олиш мумкин. Ҳозир Ленин мукофоти олишга сазовор бўлган СССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси М. С. Молоденский ер қалинқларининг энг мукамал ва тўлиқ назариясини яратди. Унинг назарияси асосда, масалан, Ерининг суяқ ядроси борлиги исботланди. Бироқ, М. С. Молоденский тадқиқотларининг аҳамияти бу билангина чекланиб қолмайди. Бу тадқиқотлар геофизика жиҳатидан ташқари геодезия жиҳатидан ҳам аҳамиятга эга. М. С. Молоденскийнинг назарияси ва методлари асосда бутун-бутун қитъалар учун аниқ геодезия кут-таларини яратиб имконияти ту-ғилди. Совет олимининг ҳулоса-лари йўлдошлар ва ракета-лар ҳа-ракатини ҳисоблаб чиқиш учун ҳам зарурдир.

Юқориди айтиб ўтилган энг кўз-га кўринган тадқиқот Ер физика-сига доир мураккаб проблемалар-ни қараб чиққан экан, эндиликда биз асримиз билан бирга тугилган ҳамда табиийт илмининг бундан олдинги бутун тарихида маълум бўлмаган идея ва тасавурларини вужудга келтирган янги физика билан учрашамиз. Бу ерда гап аэлементар заррачалардан иборат микромир физикаси ҳақида бора-ди. Бу заррачаларни ўрганиш ма-териянинг бошланғич асосларини билиб олишда янги йўллар очиб берди.

Дубнадаги Ядро тадқиқотлари бирлашган институти ҳозирги за-мон физика фанининг ҳақорат мар-кази бўлиб қолди. Бу институтида социалистик мамлакатларнинг олимлари бирликтида иш олиб бормоқда. Институти коллективни асо-монизмининг атоқли физиклари-

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Фан ва техника соҳасида Ленин мукофотлари комитети раисининг ўринбосари академик А. И. БЕРГ билан суҳбат

дан бири, СССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси Б. М. Понтековрони Ленин мукофотида тақдим этиди. Унга элементар заррачаларнинг заиф ўзаро таъсири проблемаси ва нейтрино физикаси соҳасидаги тадқиқотларини учун мукофот берилди.

Бруно Понтековрога ядронинг бета-парчаланиши билан ядронинг мезононин қамраб олиши ҳо-дисаси ўртасида чуқур ўхшашлик борлиги ҳақидаги идеяни илгари сурди. Ана шу ўхшашлик заиф ўзаро таъсирларнинг уни-версаллиги назариясига асос қилиб олинди. Понтековрога нейтри-но билан антинейтрининг фарқи тўғрисидаги масалани аниқ-лаш учун нейтрино нурланишини фойдаланиш таклифини ҳам кирит-ди. Унинг электрон ва мюон ней-трино ҳақидаги иш АҚШда шун-дай эксперимент ўтказишга им-кон бердики, бу эксперимент ней-тринининг икки тили борлигини аниқлади, Понтековронинг астро-физика соҳасида олиб борган иш-лари ҳам гўят қизиқарилади.

Бизнинг асримиз фан тарихига ядро физикаси таранқит этган ва совет халқи қосмос тадқиқотлари-ни бошлаб берган дур бўлиб ки-риш билангина қолмайди. Биз-нинг асримиз математик методлар ва методлари асосда бутун-бутун қитъалар учун аниқ геодезия кут-таларини яратиб имконияти ту-ғилди. Совет олимининг ҳулоса-лари йўлдошлар ва ракета-лар ҳа-ракатини ҳисоблаб чиқиш учун ҳам зарурдир.

Ленин мукофоти лауреати бўл-ган К. А. Андряновнинг мо-лекуларларнинг асосий занжир-лари органик бўлмаган поли-мерлар соҳасида олиб борган тадқиқотлари практиканинг талаб-лари муносабати билан назарий проблемаларини чуқур ишлаб чи-қиш намунасиндир. У ўз таркибиди «кремний-кислород» группалари-дан ташқари «алюминий-кисло-род», «титан-кислород», «калей-кислород», «бор-кислород» груп-палари ҳам бўлган янги класс по-лимерлар синтезини жаҳонда би-ринчи марта амалга оширди. Олим буларнинг жуда катта амалий аҳа-миятини асослаб берди. Масалан, К. А. Андрянов ўрганиб чиққан гидролитик конденсация реакция-

си пластмассалар, лаклар ва шу қўйилар учун ҳар хил кремий ор-ганик смолаларини саноат йўли билан ҳосил қилишга асос қилиб олинди. Бу аса халқ хўжалиги учун жуда катта аҳамиятга эга.

Бензонад бўлмаган янги ҳушбўй система-ларга доир тадқиқотлар ҳам химия фани ва практикасини бойитди. Бу иш учун олимлардан Д. Н. Курсанов ва М. Е. Вольпин Ленин мукофоти олишга сазовор бўлидилар. Улар ўз таркибиди кремий ва германий бўлган ҳуш-бўй система-ларни (тропийли ва бошқалар) ўрганиб чиқдилар ҳамда бундан бирикмалар тузилиши назариясининг умумий масалаларини қараб чиқдилар. Асарлар нишонли атомлар методидан би-ринчи марта фойдаланиб, ўтгандор атомининг тропийли халқасидаги химик тепланиши исботланди.

Бу йил Ленин мукофотлари бе-ринчи ҳақидаги қарорда гуманитар фанлар — тарих ва экономика соҳа-сидида қизиқарли ишлар тақдир-ланди. Ички Кавказ халқларининг «этнолингвистик» ҳақидаги тасав-вур яқин вақтларгача давом этиб келган эди. Гарб олимлари Ура-туни ва Гарбий Грузиянинг Қора деғиз бўйида жойлашган ҳамда энг қадимий маданиятлардан би-ри қудуми келган айрым райо-нларини «мустасо» деб ҳисоблаб келган эдилар. Уларнинг фикрича, Кавказнинг қолган қисмида ярим ёввойи қабилалар яшаган эмиш. СССР Фанлар академияси Шимо-лий Кавказ археология экспеди-циясининг Е. И. Крупинов бошчи-лида олиб борган ишлари бундай тасаввурларини рад этди. Кавказ-даги бир қанча қабилаларнинг ўзига ҳос маданияти борлигини аниқлади. Е. И. Крупинов «Шимо-лий Кавказнинг қадимий тарихи» деган асарини учун Ленин мукофоти олди. Бу тадқиқот жаҳон фанида биринчи марта СССРнинг бутун Шимолий Кавказ территориясида-

даги ёзувлари бўлмаган халқлари тарихи умумий очерини беради.

Энг кекса олимларимиздан би-ри, ҳозирги замон марксистик эко-номика фанининг атоқли арбоби академик Е. С. Баргга Ленин мукофоти берилганини эрб мам-нуният ҳисларини тугдирди. Унинг қарорда кўрсатиб ўтилган асарлари капитализм умумий кри-зиси даврига ҳос бўлган ҳолис-ларини сиёсий иқтисод жиҳатидан торлоқ суратда анализ қилди.

Ленин мукофоти лауреати А. Н. Леонтьевнинг «Психиканинг ри-вожланиш проблемалари» номида оригинал ва чуқур маъмули аса-ри алоҳида ўрин тутди. Бу асар-да психиканинг келиб чиқиши ва ривожланишига доир масалалар юзасидан кўп йиллик ва янги та-дқиқотларнинг яқунлари баён қи-линган, конкрет экспериментал тадқиқотларнинг маълумотларига асосланган кенг философфик про-блемалар ишлаб чиқилган.

Атоқли медек олим Н. Н. Пет-ров экспериментал ва клиник он-кология масалаларига бағишлан-ган ишлар қикли учун Ленин му-кофоти олишга сазовор бўлди. Профессор Н. Н. Петров рус он-кология магнанининг асосини ва иллатли ишлар бўйича 1910 йилда босилиб чиққан ва Россия-да биринчи бўлган қўлланманинг авторидир. Олим маймунларда экспериментал йўл билан иллатли ишлар туғдиршига жаҳонда би-ринчи марта муваффақ бўлди. Бу иш умум томондан таъинди ва одамга энг яқин турган жонивор-ларда ишларининг ўсишини ўргани-шга имкон берди. Шунингдек, у ишларининг олдинги олим сис-темасини жаҳон медицина практика-сида биринчи марта ишлаб чиқди ва бу иш сезиларли натижалар берди.

Бу суҳбатда биз фан соҳасида 1963 йилги Ленин мукофотида са-зовор бўлган тўққиз ишга қисқа-дан қисқа таъини ҳаракат қилдик. Совет фани улуг Ленин тугил-ган кунининг 93 йилигига комму-низм йўлидаги янги катта ишлар билан кутиб олди, деб айтишимиз учун тўла асос бор. (ТАСС).

МАРКАЗИЙ ҚИЗИЛҚУМДА ГАЗ ФОНТАНИ

БУХОРО, 23 апрель. (ЎзТАП). «Бухарафетгазразведка» трестининг ер ости бойлиқларини қидирувчилари Марказий Қизилқумнинг олиқ райони, деда бирга олди ваҳтисида туриб ишлаймоқдалар. Дондор газ олдиди, СССР Олий Совети депутати Эргаш Хужабоев бошлиқ бригада май олдиди социалистик мусобақасида меҳнат муваффақиятини эришти. Бригада пармалаган қудумдан газ фонтани отилиб чиқди бошланди. Бу аса разведка ишлари олиб борилаётган бу майдоннинг перспективаси ҳақида геолог-ларнинг айтган фикрларини тасдиқлади. Ҳозир бу майдонда бошқа қу-думларни пармалаш ишлари бошлаб юборилди.

Тошкентдаги «Автотрансродеталье» заводида партия, давлат контролига қўйилган иш бос-лағига ҳали кўп вақт бўлгани йўл. Ленин групп аъзолари ишлаб чиқаришда тур масалалар билан жиддий ишгулланмоқда. Суратда: группа раиси Т. Ф. Киселова, группа аъзолари В. Р. Билизиев ва Махмуд Рахимов ўртоқлар.

ИЛҒОРЛАР МАДҲИ

(ХАТЛАРГА ОБЗОР)

Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиб йўлда ҳормай-томай меҳнат қилаётган турли касб эгалари ишлаб чиқаришда иборат кўрсатиш учун итилоқлар-лар, Зотан, ибратли бўлиш осон эмас. Бундай шарафга муяссар бўлиш учун гайрат-шижоат билан ишлаш, резервларини ишга солиш, ҳар бир минутдан тўғри фой-даланиш лозим. Май олдиди соци-алистик мусобақаси авж олиб ке-тган шу қуварда релакциямизга қўлаб хат-хабарлар келмоқда. Уларнинг қўлчилигида мингглаб иштирокчилар баракали меҳнати, ташаббуси ва ибратли ишлари мадҳ этилган.

Мана Андиж

СИРДАРЁ НҲАТИ

„Ударник“ совхози бир йилда уч марта ҳосил олади

МАККАЖҲОРИНИ, НҲАТ ВА ХАШАКИ ЛОВИЯНИ КЕНГ ЖОРИЙ ҚИЛИШ ХУСУСИЙ БИР ВАЗИФА БЎЛМАСДАН, БАЛКИ ДЕҲҚОНЧИЛИГИМИЗНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЭНГ МУҲИМ ЙЎЛДИР. Н. С. ХРУШЧЕВ.

НҲАТ—ҲАМ ДОН, ҲАМ СИЛОС

Барқ уриб ўсаётган ўсимликларнинг пояси бош бармоқдек келади, калта бўғин шохлари ер бағирлаб ўсиб, бир-бирига киришиб кетган. Уфқ билан ўпишган поясиз мовий пайкаллардаги яшил квадратлар денгиздек тайқалиб тўқинланади. Гулларнинг хушбўй ҳил думоққа урилиб, дилларни хушнуд қилади. Бу — Сирдарё об-ласта, Ўзбекистоннинг шимолий қисмидаги қадимий маккажҳори совхозининг унумдор нҳатзорлари.

Нҳат ҳақида совхоз бош агрономи В. А. Канигин бундай ҳикоя қилади.

— Бу экин дондан тортиб поясигача қим-матлидир, дондан инсон учун энг лаззатли таомлар, юқори сифатли консервалар тайёрлана-ди, пояси чорва моллар учун тўйимли озуқа бў-лади. Донининг составида 25-30 процент оқсил моддаси, поясида кўп миқдорда кальций, фос-фор ва бошқа моддалар бўлади. Шунинг учун дон ва поя узок вақт бузилмай тураверади. Нҳат поясидан тайёрланган силос кўк-сарик рангда бўлиб, хушбўй, худди мева компотининг хидини беради, уни ҳамма турдаги чорва мол-лар, ҳатто паррандалар зўр иштаҳа билан ейди, силоси тўйимлилиги ва сифатини йил ўн икки ой сақлайди. Бу дуккакли экин таркибиде сут, сирка кислоталари ва шакар моддаси кўпдир. Дони думбул даражага етганда унинг состави-даги шакар миқдори 12-15 процентини ташкил этади.

Нҳат бошқа дон-дуккакли экинларга нисба-тан жуда катта афзалликларга эга. Дони думбул бўлганда экин донини йиғиштириб олиб, пояси-дан силос бостириш мумкин. Тўйимли ва шира-ли моддалар сақлиниб тураверади. Одатда ха-шаки таллаги, кунгабоқар ва бошқа айрим экин-лардан силос бостиришда уни ачиштириш учун, бузилли ва чиришдан сақлаш мақсадида турли химиявий моддалар қўйилади. Нҳатдан сил-ос тайёрлашда ҳеч қандай химиявий моддалар қўйилмайди. Чунки унинг таркибиде бўлган оқ-сил-итамин-минерал моддалар силосни ачи-тади, бузилли ва чиришдан сақлайди, доимо юқори сифатли бўлишини таъминлайди. Баргак пойдан тайёрланган силосда минерал моддалар айниқса кўп бўлади. Ана шундай силос билан боқилган ёш чорва молларнинг суяги тез қотаяди, орга-низм мустаҳкамланади, барча турдаги чорва молларнинг маҳсулдорлиги ошади.

Тракторчи К. ПАРДАЕВ.

Нҳат ер танламайди, деҳқон тили билан айтганда, ўсиш ва ривожланиш дарида айрим экинлар сингари «кинмик» қилмайди. Биз шартли сугориладиган адир-тошли ерларга нҳат экиб, дуростгина ҳосил олаётимиз. Нҳат со-вуққа, об-ҳаво ва иқлим ўзгаришига бардош бера олади. Маккажҳори тупроқда ҳарорат 13-14 даражага етганда уни чиқади. Нҳат-нинг униб-ўсиши учун 7-8 даража ва ҳатто ундан камроқ иссиқлик кифой қилади. Унинг вегетация дари бошқа экинларга нисбатан қис-қа бўлади, шу сабабли нҳат экилган майдон-ларда бир йилда уста деҳқон икки-уч марта ҳо-сил олиши мумкин, нҳат ҳосили уч-уч ярим ойда пишиб етлади. Биз ҳар йили февраль ойи-да нҳат экиб, май ойининг охирида ҳосилини йиғиштириб оламиз.

Шундан кейин экин майдони ўғитланиб, ҳай-далади ва маккажҳори экилади. Узоқ билан тўрт ойда маккажҳорининг дони пишади, чу-нки шу дарида ҳарорат энг юқори нуктага кў-тарилади бўлиб, маккажҳорининг иссиқликка бўлган талабини тўла қондиради. Сентябрь ойи-нинг охирида маккажҳори йиғиштириб олиниб, ўрнига илди мева экинлар — забзи, турп, шунингдек кечки қарам, сизирларга бачки ҳо-лида едириш учун тақрири маккажҳори экила-ди. Бундан кўриниб турибдики, ишнинг кўзини билган деҳқон нҳат экилган майдонларда бир йилда уч марта ҳосил олиши мумкин.

Бош агроном сўхбатни якунлаб, бундай де-ди: — Нҳат ўсиш ва ривожланиш дарида туп-роқни азотга бойишда, ҳаводан олган азотнинг бир қисмини тупроққа бериш билан унинг стру-ктурасини яхшилаш, унумдорлигини оширади, ўздан кейинги экиннинг тез ўсиши ва ҳосил-

нинг барвақт етилишига яхши шароит яратди. Биз кўп кузатишлар, тажрибаларга таяниб шу-ндай фикрга келдик: нҳат гектаридан 20 цент-нергача ҳосил берганда, ҳаводан 100 килограм-дан зиёд азот олади, шундан 50 килограмми ерда қолади. Ҳосилдорлик ошган сари тупроқда азот миқдори кўпайиб боради. Ҳосилдорлик 30 цент-нерга етганда, ўсимлик ҳаводан 160 килограмм азот олиб, ҳосил йиғиб олинган, ерда 70 кило-грамм азот қолдиради. Шунинг учун ҳам бошқа хўжаликларга нҳатни кўпроқ экишни масла-ҳат берамиз.

ГҲШТ МҲЛ, СҲТ СЕРОБ

Совхоз директори С. М. Пак нҳатнинг чор-вачилик маҳсулоти етиштиришни кўпайти-ришдаги ижобий таъсирини қисқартиса, нҳат билан кўрсатиб, бундай деди:

— Совхозимиз — йирик галлакор хўжалик. Фа-қат шу йилнинг ўзида давлатга 22 минг тонна галла сотишимиз керак. Бунинг учун бугдой, арпа, маккажҳорида ташқари нҳат, мош ва бошқа хил дон экинлари майдонини кенгайтири-шимиз, ҳосилдорлигини оширишимиз, барча ре-зерв ва имкониятларини галлачиликни ривож-лантиришга сафарбар этишимиз керак. Хўжалик-да чорва моллар, сони йилдан-йилга кўпайиш-ти, унинг озуқа базасини мустаҳкамлаш йўли билан маҳсулдорлигини ошириш ҳам коллективимиз олдиде турган муҳим вазифадир. Фақат шу йил-нинг ўзидагина давлатга қарий 1000 тонна гўшт, 1200 тоннадан зиёд сут, кўпай қорақўл тери, жун, тукум ва бошқа маҳсулотлар сотиш-ми керак. Бу вазифаларни бажариш учун хў-жаликка ишнинг кўзини билиб раҳбарлик қи-лиш, ички резерв ва имкониятлардан самарали фойдаланиш талаб этилади.

Биз мутахассислар ва тажрибаскорлар билан маслаҳатлашиб, бугдой, арпа, беда, маккажҳо-рига элибборни сира сусайтирмаган ҳолда нҳат майдонини кенгайтириш ва ҳосилдорлигини оши-риш муҳим вазифа қилиб қўйдик. Кейинги йиллардаги тажриба нҳатдан юқори ҳосил ол-ган хўжаликда чорвачилик маҳсулотлари етиш-тиришни кўпайтириш, давлатга гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар сотиш планларини бажариш, хўжаликнинг ички эҳтиёжи учун етарли чорва-чилик маҳсулотлари тайёрлашга қўлай паровит яратилишини кўрсатди. Бир мисол келтирайман.

Кейинги бир йилда совхоз бўйича гўшт тай-ёрлаш 300 центнер кўпайди. Илгари бир бош қорамолнинг тирик вазнини 200 килограммга етказиш учун 140-145 кун боқилар эди. Бир бош чўчка 120-125 кун боқилар, вазни 95-100 килограммга етар эди. Сигирлардан бир кунда ўртача 8-10 литр, бутун йил давомида эса 2200-2400 литр сут соғиб олилар эди. Утган йил бутунлай бошқача манзара юз берди. Сўқимга қўйилган қорамоллар вазни уч-уч ярим ойда ўр-тача 240-250 килограммга етиб, чўчкаларнинг семирлиги муҳаббат қисқарди. Ҳар бош сизирдан бир кунда 14-15 литр сут соғиб олинди, бутун йил давомида соғилган сут 2600-2700 лятрини ташкил қилди.

Бундай муваффақиятнинг «сири» нимада? Чорва молларнинг юқори сифатли нҳат силоси, дони ва пояси билан боқилишидир. Тўғри, ке-йинги йилларда чорвачиликни ривожлантириш ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кў-пайтиришга қаратилган бир қатор ташкилий-тарбиявий тадбирлар амалга оширилди. Чорва фермалари юқори маълумотли, ташкилотчи, иш-нинг кўзини билалган, мадақали мутахассис кадрлар билан мустаҳкамланди, улар жойларда ишнинг фан ютуқлари, илгорлар тажрибаси асо-сида ташкил қилилар. Фойдаланилмаётган ая-чагина резервлар қидириб топилди, ишга туни-рилди. Шундай бўлса ҳам, маҳсулот етишти-ришни кўпайтиришда нҳат бекиёс катта роль ўйнаганини алоҳида таъкидлаш керак. Утган йи-ли тайёрланган нҳат силосидан сизирларга ҳар кун 20 килограмм, чўчкаларга 15 килограмм-дан бериб борилди. Наслга қолдирилган ёш бу-зоқлар, чўчкалар нҳат концентрати ва силоси билан боқилди.

Биз чорва молларни кўпроқ нҳат озуқаси

билан боқини ҳаракат қилганимиз. Бу йил нҳат майдонини 1140 гектарга етказдик. Утган йил-ларда «Восток-55» нав нҳат экар эдик. Бу йил ундан серҳосилроқ, турли касалликларга, об-ҳаво, иқлим шароитига, гармселга чидамли «Ула-довский-303-763» нав нҳат эдик. Ҳар гек-тар ердан 6 центнердан нҳат дони етиштириш-ни планлаштирган эдик. Ўсимликнинг ҳозирги ҳолати гектаридан 8 центнердан ҳосил олиш мумкинлигидан далолат бераётди. Коммунист Т. Жуманов бошлиқ бўлим ишчилари 398 гек-тар шартли сугориладиган майдоннинг ҳар гек-таридан 10 центнердан ҳосил олиш учун ку-рашмоқдалар. О. Бурханов муҳирлик қилётган ферма ишчилари эса ҳар гектар нутдан 6 цент-нердан ҳосил олишга аҳд қилганлар.

— Совхозда нут ҳам экиламизми? — сўрадик директордан.

— Ҳа, 317 гектар лалмикор ерда, 49 гектар сугориладиган майдонда нут ўстиряймиз. Унинг ҳосили «Уладовский-303-763» навига қараган-да камроқ, аммо пояси кўп, маҳаллий шароитга жуда мослашган. Нут ҳосилдорлигини ошириш учун хилма-хил агротехника тадбирлари қўла-нилати.

— Сугориладиган ерларда ҳам нҳат ўсти-риладими, ҳосилдорлик қандай?

— Басимиз галлакор бўлганимизданми, — кулиб жавоб қилди ўртоқ Пак, — нҳатни суго-риладиган, сугорилмайдиган, шартли сугорила-диган, адир-тошлиқ ерларда — ҳуллас, деҳқон-чилик қилиш мумкин бўлган ҳамма жойда фе-тириб қўйимиз. Қайси бири кўп дон, пол бер-са, совхоз ишлаб чиқаришига ўшани жорий қи-лашмиз. Утган йили тажриба учун сугориладиган 31 гектар ерда нҳат экиб, гектаридан 15 цент-нердан ҳосил олдик. Бу йил ҳосилдорлигини гек-тар бошига 20 центнерга етказиш ниятдаимиз. Тажриба шартли сугориладиган ерда юқори ҳо-сил олиш мумкинлигини кўрсатмоқда. Кўнчилик хўжаликлар территориясида лалмикор ерлар бор. Ундан ташқари яқин фурсатда арпа, бугдой, сўнроқ эса маккажҳори ўриб-йиғиб олинамиз. Биз хўжалик раҳбарларига ана шу майдонларга нҳат экишни маслаҳат берамиз. Ишчиларимиз ўтган йили нҳат ҳосили йиғиштириб олинан-дан кейин маккажҳори экиб, гектаридан 300 центнердан силосиб сўтали кўнжа олдилар.

— Бу йил нҳатдан қанча дон олинади, ун-дан қандай мақсадлар учун фойдаланилади?

Биз бу йил совхоз бўйича 438 тонна нҳат йиғиштириб оламиз. Шундан 80 тонна-сини давлатга сотамиз, уруғлик учун 200 тонна нҳат қолдирилади. 8 тонна эҳтиёж фонди ажра-тилади. Қолган 150 тонна нҳат сизир ва чў-чкаларга, бузоқларга едирилади. Юқорида айтил-ганидек, биз бу йил 1140 гектар ерда нҳат ўстиряймиз. Келгуси йилда нҳат майдони 2500 гектарга етказилади, шартли сугорила-диган майдонларнинг ҳар гектаридан намида 15-16 центнердан нҳат ҳосили оламиз. 1965 йилга бориб нҳат озуқа рацонида беда, маккажҳори билан қўшамиз.

— Бу йил оллинган нҳат ҳосили хўжалик-нинг эҳтиёжини тўла қондира оладими?

Комбайнчи К. ҚАРШЕВ.
И. Глауберзон фотолари.

— 3 минг бош қорамол, 8 минг бош чўчка, 12 минг бош қўй, 40 мингдан зиёд паррандага эга бўлган хўжаликка 150 тоннадан кўпроқ концентрат озуқа ҳеч нарса бўлмайди, албатта. Буни яхши биламиз. Шу сабабли 2123 гектар ерда кунгабоқар ўстиряймиз, ундан 12 минг тонна силос бостирилади. Нҳат, маккажҳори, илди мева экинлардан ҳам кўпай силос бос-тиряймиз.

МАРРА— 25 ЦЕНТНЕР

Коммунист Т. Анкаев бошлиқ бўлимнинг нҳ-хатдан юқори ҳосил етиштиришдаги тажрибаси диққатга сазовордир.

— Бошқа тармоқлардаги каби нҳатчиликда ҳам, — деди у, — гектар тўла, кўчат сони бут бўлса, ҳосилдорлик ошаверади. Биз нҳат экин-га киришган дастлабки йилдан бошлаб тўла гек-тар бўлиши учун каттиқ кураш олиб боряймиз, қўриқ ва партов ер очиш ҳисобига экин майдо-нини кенгайтирмоқдамиз. Кузги-қишқи агротех-ника қоидалари тўла амалга оширилиши, ер ма-ҳаллий ўғитга тўйирилиши, ерда кўпроқ нам сақлаб қоллиниши туфайли ҳосилдорлик тобора

Бўлим бошқарувчиси Т. АНКАЕВ.

ошаётди. Бўлимимизда бундан уч-тўрт йил муқад-дам гектаридан 3-4 центнердан нҳат дони оли-нар эди. Эндиликда нҳатдан юқори ҳосил етиш-тириш қондаларини анча ўрганиб қолдик, ҳосил-дорлигини гектар бошига 15 центнерга етказ-дик. Бу йил ҳар гектар лалмикор ердан 25 центнердан нҳат дони етиштириш нозсидан социалистик мажбурий олганимиз.

Биз тупроқ структурасини ҳисобга олиб, ҳар гектар ерда 150-200 килограмм нҳатга 30 ки-лограмм арпа аралаштириб екамиз. Нҳатнинг пояси анча йўғон бўлишига қарамай шохларини кўтариб тура олмади. Шу сабабли шохлар ер бағирлаб ўсади. Ўсимлик гулга кириб ҳосил тута бошлаган, шохлар ерга ётиб қолади. Бундай вақтда дуккакли дон зах тортиб чириб қоли-ши мумкин. Бунга йўл қўймаслик учун нҳат-га арпа аралаштириб экин керак. Нҳатнинг чирмовик симон шохлари арпага чирмашиб ўса-ди, еруғлик ва куёш нуридан яхши баҳраманд бўлади.

Биз нҳат етиштиришни кўпайтиришга ердам берадиган ҳар қандай резерв ва имкониятдан са-марали фойдаланиб, совхозимизни нҳатчилик бўйича маъна хўжаликка айлантирамиз.

ХИРМОНИНГИЗГА БАРАКА

Совхоз ишчилари нҳатдан мўла ҳосил етиш-тириш учун курашда анча қийинчиликларга дуч келдилар. Уруғ ерга танлангандан кейин ўсма-уст ёнғирчилик бўлиши натижасида қатқалоқ пайдо бўлди. Механизаторлар агрегатларни ишга

солиб, қўндалангига бир неча марта борона ўт-каздилар. Нҳат ола чиққан жойларга қўшамча уруғ экилди. Турли ҳашаротларнинг пайдо бў-лишига қарши профилактик тадбирлар кўрилади. Ниҳол анжи майсагаган пайтда қатор оралари узунасига ва қўндалангига культивация қилин-ди. Культивация вақтида ерга чиритилган ма-ҳаллий ўғит солинди. Бироқ кейинчалик ўсим-ликнинг ҳосил шохлари бир-бирига киришиб ке-тиб, «универсал» тракторни юргизиш имконияти бўлмади. Бундай пайтда беғона ўт илдири билан юлиб ташланди.

Шу кунларда совхоз даладариде ҳосилнинг тақдирини ҳал қилимоқда. Нҳат қийёс гуллаб, дон тугмоқда. Ана шундай нозик пайтда қўнгила-сиз бир воқеа юз берди, нҳат майдонларида нҳат қорақуёси касаллигини пайдо бўлди. Му-тахассислар ҳамма пайкалларни бирма-бир қўла-дан кечириб, касаллик билан зарарланган майд-онларни аниқлаб, унга қарши профилактик чо-ралар белгиландилар. Қарши қорақуёси касаллигини озгина майдонга тушган бўлса ҳам, унинг тар-қалиб кетишига йўл қўймаслик мақсадида ҳам-ма майдонларга самолёт орқали гекексолоран се-пиш дозим топилади.

Нҳат ўрим-йиғимни мавсумий иш. Вақтда йиғиштириб қолган деҳқон ютади, фурсатини қўла-дан берган деҳқон уқтилади. Нҳатнинг дони пишиб етилиши билан унинг дуккаклири чақнаб, иккига ажралиб кетади. Натияжада дон тўқилиб, ноҳуд бўлиши мумкин. Бунга йўл қўймаслик учун ўрим-йиғимни нҳат тайёргарлик билан қисқа вақтда ўтказиш талаб этилади. Нҳаткор-лар буни ҳисобга олиб, ҳозирдан нҳат ўрим-йиғимига тайёргарлигини кучайтириб юбордилар.

Экин майдонлари механизаторларга беришти-б қўйилди. Ким, қачон, қайси пайкалда ишлаши олдидан белгиланди. Бу йил нҳатнинг тан-лаб ўрш методи кенг қўлланилади. Утган йилнинг таърибасига амал қилиб, нҳатнинг до-ни тўла пишиб етилишига 6-7 кун қолгандаёқ ўриб олинади. Шундай қилинганда дон тўйилиб, ноҳуд бўлмайди, полинин барглари ҳам тўла сан-лаб қолинади. Нҳат «ЖБ-3,5» маркали маши-наларда ўриб олинади. Шунингдек, нут «СК-4» комбайни билан ўрилади. Яқинда совхоз маъму-рияти ва партия ташкилотининг маҳсус комис-сияси галла ўрим-йиғимига тайёргарлик ишлари-ни қўндал кечириб чиқди. Нҳат ўрш ва янчиш машиналари ва агрегатлари тахт қилиб қўйилган-ини таъкидлади. Ташкилий ишлардаги айрим камчиликлар тугатилди.

Коллектив бу йил галла ўрим-йиғимини, шу жумладан нҳат ўрш ва янчишни узғи билан 8-10 иш кунинда тамомлашга қарор қилди. Яқин-да механизатор-комбайнчиларнинг семинари ўт-казилди. Галла ўрим-йиғимига 8 та «ЖБ-3,5» ўрш машинаси ва 8 та «СК-4» комбайни иш-лайди. Ҳар бир комбайннинг кулик иш узуми 10-12 гектарини ташкил этади. 3 та «СК-4» ком-байни қайта реконструкция қилиниб, нут ўрш-га мослаштирилди. Ҳар бир комбайннинг мав-сумдаги иш нормаси 100-110 гектар қилиб бел-гиланди. Дон, пояс, поқолини ташкил ва силослаш учун етарли транспорт воситалари ва ишчи ку-чи ажратилди.

Совхоз маъмурияти ва партия ташкилоти иш-чилар орасида социалистик мусобақани кучай-тираётди. Ҳар бир механизатор-ишчи ўз зим-масига конкрет мажбурийат олиб, фидокорона меҳ-нат қилмоқда. В. Михайленко, К. Қаршиев, А. Гафоров, К. Пардаев, Т. Қодиров сингари ме-ханизаторлар Май олд социалистик мусобақаси-га қўшилди, ўз агрегатларини галла ўрим-йиғи-мига тахт қилиб қўйилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комите-ти, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг Мурожаати совхоз ишчиларини меҳнатда янги ишларга илҳомлантирмоқда. «Мажбурийат олдинги, уни бажар, сўз бердингми, сўзинг устидан чиқ!» Совхоз коллективининг бугунги шiori ана шу-дай. Бу фидокор коллектив етти йилликнинг бешинчи босқичида давлатга ҳар қачонгидан кўп галла, хусусан нҳат, чорвачилик маҳсулотлари етказиб бериш юзасидан олган социалистик маж-бурийатларини шараф билан бажариш учун зўр гайрат ва ташаббус билан ишламоқда.

М. НАЗАРОВ,
«Қизил Ўзбекистон» маҳсус муҳбири.

ҚУЁШМОНАНД ҲАҚИҚАТ

Мамон ўтган сари Ленин ҳақида-
тининг улуғлиги жаҳонга тобора
аён бўлипти. Бу ҳақиқат қуёшмо-
нан. Қуёш уфидан қанчалик юқори
кўтарилса, оламни шунчалик му-
навар қилади.

Ленин таълимотининг мангу яшов-
чанлиги, аввало, мамлакатимизда
амалга оширилган буюқ революция,
он ўзгаришда унинг ёрқин ғиёлати-
сини топти. Ленин башорат қилиб
тузган ҳар бир режа овоз ҳалқари-
киз келажатининг метин пойдевори-
дай тинилди. Биз унинг унвирси-
тетларида таълим оловиз, унинг қу-
рилишида меҳнат қиламиз, унинг
улиги ГОЭЛРОси шўъласидан қаро-
ғон ҳаёт нафасини суйишимиз.

Ленинча яшаш, Ленинча ишлаш
янгиларни қилиш учун, иқтисоди-
қурилиш учун мазмунли ёлғон су-
лаб қолди. Бунинг боиси — шунки,
Маркс ва Энгельс таълимотининг ил-
миз давомчиси, генерал тараққиотчи
Ленин инсонлар ичидан энг озо-
д, энг қамгар, энг мукаммал инсон
эди. Унинг бу ғузал ғазилатиға та-
риқатидан кейинки асрлар совет ала-
бетида, балки бутун жаҳон адаби-
ёти ва санъатида Ленин ҳақида
притягил асарларини бир кўздан ке-
чиринг. Горький ва Роллан, Мая-
ковский ва Барбюс, Гоголь ва
Гюген, Перудда ва Арагон, яна қан-
чадан-қанча сўз санъаткорлари Ле-
нин ҳақида ёзилди. Кинода, театр-
да Ленин образи яратилди. Аммо
бирор адиб, бирор санъаткор Ленин
сиймосини бутун тўлалигиға тасвир
этилганини даъво қилгани йўқ. Ле-
нин ҳақида ҳали кўп янги асарлар
яратилди. Ленин бу асарлар ҳам
униги ишларини тўла қамраб оло-
майди. Бунинг сабаби шунки, инсо-
нийят баш-қавлатига хизмат қилади-
ган бундан кейинги ишлар, ўза-
ришлар, иқдорларнинг ҳаммасида
ҳам Ленин ади, продаси, завоис бў-
лади. Ленин таълимотининг муқд-
лари, издошлари ер юзиде тобора
қўшқилиди. Униги образини юрғати-
ғиға ташаббусларни ҳисобга етиш им-
периянинг қорчалари учун муш-
кул бўлиб қолади.

Ямаданги бир учрашуви сира-
сира унутмайман. Кубага кета ту-

риб, Марказий Американинг шу оро-
лида, унинг Кингстон шаҳрида тўх-
тадим. Самолётдан тушган ювга дин
пасажир — турли мамлакат киши-
лари солга қочиб, бир-бирларидан
ётиришиб туришди. Леон бу ётси-
раш узоққа қўшмади. Совет Итти-
фонидан меҳмонлар боранги маълум
бўлгандан кейин Венесуэла, Эква-
дор, Чили ва Латин Американинг
бошқа мамлакатларидан келган ки-
шилар биз билан таниша кетишди.
Чекка соҳлари оқарган кексароқ
бир киши (нейини маълум бўлишча,
эквадорлик киши) кетинг диниға
келди-да, чўнтағидан фотосурат
олиб кўрсатди. Суратда Ленин кўлиб
турарди.

— Ленин! — деди эквадорлик киши.

Бошқа ҳеч нарса демади. Бошқа
гапининг хожати ҳам йўқ эди.

Шу ётирича сўз билан у ҳам ай-
тедиган сўзини айтди, мен ҳам уни
агладим. Чунки эквадорлик киши
шу ётирича сўз билан ўз ватандош-
ларининг орзу-умидларини тўла ба-
ён қилди.

Яқинда Қоҳирада икки хонадонда
меҳмон бўдим. Адиб Муҳаммад
Мандур ва рафиқаси шоира Малак
Абдел Азиз хоним меҳмонга қаи-
ришди. Мандур — анча кексароқ қол-
ган, ваэмин, оқил киши. Малак хо-
ним — ўрта ёшларда, хассос лирик
шоира. Вешта ўғли бор. Каттаси ер-
шанда. Қолганлари мактабда. Яхши
сўхбат бўлди ва шу сўхбат асоси
кутубхоналарини кўздан кечирдим.
Яхши илассиқлари, Горький, сие-
сий адабиётдан Маркс, Энгельс, Ле-
нин асарлари. Алиқисса Ленин асар-
ларининг қара-қарангариға оқ қо-
ғовлар қисилганлар, белгилар қў-
йилган. Менинг қизиқиб қолганимни
кўрган Мандур бундай деди:

— Виргиния мен өкс, бошқа кўп-
гина ватандошларим ҳам Ленин
асарларини ўрганганлиғи. Ленин йў-
ли — энг тўғри йўл. Фақат шу йўл —
баш-қавлатиға хизмат олиб боради.

Малак хоним эрининг фикрини
қувватлади ва Сувайш уруши ҳақи-
даги шеърини ўқиб берди. Импер-
ияларнинг бу хужузи Совет Ит-
тифонига қара-қарангариға келганини
тўхтатишганини айтиб, Совет ҳуку-

матининг Ленинга тинчликсевар сие-
сатини улуғлади.

Мандур сўзининг ҳақиқатлиғига
Мисирнинг машҳур ёзувчиси Абди-
рахмон Ҳамисин уйда ҳам диниқ хо-
сид қилдим.

Ҳамисин ишчилар, деҳқонлар ҳаё-
тидан реалистик асарлар ёзди.
Унинг шу кўнларда ёзилган ва Қо-
ҳира радиосидан берилиб турган
«Аҳмад киши» повестида, Халқ
киноинститутининг турмуши орқали
меҳнаткашларнинг ҳаёти тасвирла-
нади. Ёзувчи типик образлар яра-
тишга моҳир. Унинг китобларини
ўйган киши Горькийни эслайди.

— Горький менинг устозим, — де-
ди Ҳамисин ва кутубхонасидан
Горький китобларини кўрсатди, —
Лениннинг таълими олдим, Горькийдан
синалган ўргандим.

Дарҳақиқат, Лениндан таълим
олиш дунё халқлари, уларнинг
ётиришлари учун шарафли иш бўлиб
қолди. Бахт излаганлар, тинчликча
интиланлар, келажакка ишонганлар
Лениндан таълим олишади.

Ливанда адвокат Аҳмад Даққош
билан дўстлашиб қолдим. «Дўст йў-
лда синалади», дегандай биз у билан
Бейрутдан Баалбекка бордик. Дунё
ишлари ҳақида узоқ сўхбатлашдик.
Ленин асарларини ўрганганлиғимни,
Москва университетининг аспиранту-
расида ўқимокчи эканлиғимни сўзладим.
Уйига таклиф қилди. Бордим. Чи-
дан ҳам, Ленин китобларини кўрдим.
Худди Мандур кутубхонасидан қа-
би қаиға-қаиға қараганлар, қитта-
лар қизиб ажратилган, белгилар қў-
йилган эди.

Умуман, шарҳ ва тарғиб тараққий-
ларвар ишчиларнинг Ленинизмга
қўбора кўпроқ муносабат қилаётган-
лини, Ленин таълимотини ўз мамла-
кати шароитига мослаб амалга оши-
ришга интилаётганлигини замонамизнинг
иборати белгисидир. Бу ҳаётибаш
таълимот мустанлакка эъландан озор
бўлган янги йил давлатлар қурили-
лида сув билан ҳаводек зарур бў-
либ қолди.

Жазирада ер ислохоти бошланди.
Француз мустанлакчиларидан бў-
лган дастлаб миллион гектар ер
намабалар комитетларига берилди.
Ерли коллектив бўлиб ишлашга қў-

чилишти. Халқ оч, юпун, бошпан-
сиз. Унинг бахтиға ёмғир яхшигина
ёриб беришти. Вақт галимат, ерга
дон сеппи олти керак. Асосий ну-
рол — омон. Ер ҳайдалипти, уруғ чо-
чилипти. Илк марта коллектив меҳ-
нат қилаётган кишиларнинг тажри-
баси йўқ. Улар совет тажрибасидан
фойдаланишмоқчи. Мураккаб қишлоқ
хўжалик техникамиз ҳақиқатга бро-
шюралар, қўланмалар уларга не-
йинчадик керак бўлади. Ҳозирча
мамлакатимизда коллективлаш даст-
лабни даврининг тажрибалари ке-
рак. Шунини сўрашайми.

Саҳроий Кабирнинг чанқоқ киши-
ларига тоғ чашмаси қанчалик зар-
ур бўлса, Жазира деҳқонларига
Лениннинг коллективлаштиришга
дир генерал режалари ҳам шунча-
лик зарур. Бу режалар Кубага, Цей-
лонга, Демократик Вьетнамга қанча-
лик кўз келса, Жазираға ҳам шун-
чалик кўз келсин.

Владимир Ильич Ленин туғилган
қуниги шоирлар Бахт туғилган кун
деб таърифлаш бекиз эмас. Ленин
сўзи одамзод учун озолиқ, бахт,
қардошлик сўзларининг синонимки
бўлиб қолди.

Ленин таълимоти — Ленинизм ажо-
либ курамизда коммунизм машға-
ли бўлиб қолди. Бу машға буру
меҳнаткаш одамзод юрагини ёрит-
ди. Бу нур шундай бир қувватга
ағдарди, ундан муъжизалар яра-
липти. Москва қўнида абадий қақпа-
дан ёқут қолдуларидан совет ком-
навларининг ғазоға парвозига, а-
мал қамаларимиздан буюқ қўриқ
хирмонларига, Сибирь хазиналари-
дан Бухоро «эангори олонг» га —
жамин Ленин даври мўъжизаларидир.

Бир замонар: «Ҳамма йўллар
Румга элтади», деган афсона бўлар-
ди.

Бизнинг замонамизда: «Ҳамма йў-
лар коммунизмга элтади» деган ҳа-
қиқат борки, бу — Маркс башора-
ти, Ленин ҳақиқатидир.

Ленин даҳоси коммунизмнинг
амалий йўлларини ёритган отқоб-
дир.

Ҳамма халқларнинг шу йўллар-
дан бориб, коммунизм манзилига
етиши муқаррар.

Ҳамид ҒУЛОМ

Суратда: Янгирерда В. И. Ленин
ҳақиқатининг тантанали очилиш
маросими.

А. Горюхин фотоси.

(ЎТАГ фотохроникаси).

ҚАРДОШ КУБАГА

КАТТАҚУРҒОН, 23 апрель. (ЎТАГ). Каттақўрғон пахта тозалаш
заводи қардош Кубага толакич
набатдаги қисимки жўнатди. Пил
бошдан бери Кубага ўқ юз тонна-
дан ортиқ юқори сифатли пахта
толаси жўнатилди.

Каттақўрғон заводи ҳозир жаҳон-
нинг икки мамлакатига ўз маҳсу-
лотини экспорт қилмоқда.

Ҳамид ҒУЛОМ

ЎЗБЕКИСТОНДА ФИЗКУЛЬТУРА ВА СПОРТ ФОТОВИСТАВКАСИ

Ўзбекистон Спорт жамиятла-
ри ва ташилотлари союзи со-
вети, Ўзбекистон Касаба сою-
злари совети, республика Жур-
налистлар союзи, Спорт матбу-
оти ва радиоси республика
федерацияси «Ўзбекистонда
физкультура ва спорт» бадиий
фотосуратлар виставкасини
ташқил қилмоқдалар.

Виставка Ўзбекистоннинг
ХII спартакиадаига ва СССР
халқларининг III спартакиада-
сига бағишланган. Виставкани
ташқил этишдан нақсад рес-
публикада физкультура ва
спорт соҳасида эришилган ну-
субаларни кўрсатиш бадиий фотосу-
ратлар воситаси билан кўр-
сатишдан иборатдир. Вистав-
кага кўйилганлар ишлар рес-
публикада оммавий физкульту-
ра харақати ўсиб бораётган-
лигини, спортчиларининг
маҳорати ортаётганигини,

Профессионал фотографлар,
фото ҳаваскорлари, физкуль-
тура коллективлари ва
ташилотлари! Сизларни
виставкада қатнашишга
таклиф қиламиз.

физкультура ва спорт ки-
шиларининг кўндалик ҳаёти-
дан ўрин олаётганлигини,
маънавий бойлигини ўзида
гармоник тарзда гавдалан-
тирувчи коммунистик маъна-
вийликни кўрсатиш, маъ-
навий оқиллик ва жисмоний
камолотини акс эттириши ке-
рак.

Виставкада хоҳлаган киши-
ларнинг ҳаммаси: професси-
онал фотографлар, фото ҳавас-
корлари, физкультура коллек-
тивлари ва ташилотлари қат-
нашиши мумкин.

Виставка Марказий «Пахта-
кор» стадионининг шахмат
клубида 15 июндан 15 август-
гача ўтказилади.

Фотосуратларни қуйдаги
адресга юбориш мумкин:
Тошкент, «Пахтакор» стадиони,
шахмат клуби, Виставка коми-
тетига. Ишларни қабул қилиш-
нинг охири мундати 1963 йил
5 июнга белгиланди. Фотосу-
ратларнинг ҳамин қизимида
24х30 сантиметр ва энг кўпи
билан 30х40 сантиметр бўли-
ши керак.

Энг яхши фотосуратлар-
нинг авторлари Ўзбекистон
Спорт жамиятлари ва таши-
лотлари союзи советининг ва
Ўзбекистон Касаба союзлари
советининг нимагадир соғва
ва ёриқлар билан муновофи-
ланади, виставкага қўйилди-
ган ишлар учун эса авторлик
гонорари тўланади.

ҲАШТАР МИНГ АРАВА ҒАП

— Беда! Бу қандай ажо-
йиб озуқа...

— Бедаму? Нимасини ай-
тасиз, ҳам озуқа, ҳам пах-
танинг йўлдоши!

Область қишлоқ хўжалик
маҳсулотлари етиштириш ва
тайёрлаш бошқармасининг
бошлиғи О. С. Оротовский
нинг оғзидан беда деган сўз
чиниб-қичмас шу бошқарма-
нинг бош агрономи Ш. Ху-
дойберганов гаппи илби кет-
ди. Ана шундан сўнг де-
сангиз икковлар бедади шун-
нақанги таърифладиларки,
асти қўяверасан!

Беданинг таъриф-тавси-
фини ўрниға қўйиш учун
ўртоқ Оротовский Янгир-
арқ ишлаб чиқариш бош-
қармаси томон раваба бўл-
ди, ўртоқ Худойберганов
эса Хазораспта жўнади. Хар-
иккаллари ҳам бир ҳафта,
ун кундан юриб беданинг
аҳамияти ҳақида доқлад
қилдилар, хонаси келса
униги зарур озуқа эканлиғи-
ни илмий томондан асослаб,
шу тўғрида қаммида икки-
чоғли лекция уюштирилди-
лар. Доқлад ёки лекциялар
туғайди, бошқарма ҳам, бош
агроном ҳам қатта ишчи қо-
йил қилгандек бўлишди,
чарчашди. Аранг машина-
ларга ўтирилариди да, тезроқ
ўрганчиға етиб олиш ҳа-
рақатига тушиб қоладилар.

Беда тўғрисида доқлад-
лар уюштириш, лекциялар
ўқини асосан 1957 йилда
бошланган эди. Бу 1958
йилда бирмунча кучайти-
рилди, ундан кейинги йил-
ларда хар талти мазмун ке-
лганда аажоиб чиқарилавер-
ди.

Уч йил мундандан қизиқ
воқеа бўлди. Беда тўғриси-
даги лекция таъсирчанроқ
бўлиши учун уни бир қол-
қонинг катта фермаси яқи-
нида ўтказилди. Беда тўғри-
сиданги таъриф-тавсиф аниқ
аякка чиққанда ситқилар
маъраб, отлар кишаиб юбо-
рилди. Лекция тинглаётган-
лар қулиб юборишди.

Янги беда экилгандан ва
экиларини парвариш қила-
диган кунлар эди. Область
ишлаб чиқариш ва тайёр-
лаш бошқармасига кириб
«Беда...» деган сўз озғимиз-
да чикини билан олдимиз-
да қалинлиғи — бир қарич
келадиган семиз дафтарлар-
ни уюб қўйишди.

— Булар нима? — Ажаб-
ланиб сўрадик.

— Беданинг фойдали

озуқа эканлиғи тўғрисидаги
лекция, доқлад, қарорлар...

— Бизга олти-етти йил
ичида беда майдонларининг
ўсиши, ҳосилдорлиғи қан-
дай, шу ҳақида маълумот
керак эди...

— Хе, шундай демайси-
ларми...

Қўлимизга бир парча қо-
ғоз берилди, унда ёзилган
рақамларни эришмай ўқиб
қилидик. 1953 йилда беда
Хоразм области бўйича 23
хонрақ 300 гектарни ташкил
этар экан. Бу йил 7877 ге-
ктарга тушиб қолди. 70
процент беда майдонини бузиб
ташланди.

— Нега шундай бўлди, —
деган мазмунда уларга са-
вол берилди. Гаппи Оротов-
ский бошлайди.

Беданинг ажоиб
экинлиғи тўғрисидаги гап-
ларни айтасан бир боситмада
сўз қолмади.

— Шу ерга келганда унинг
сўзини Худойберганов бўла-
ди.

— Нима учун беданинг
қадрига етишимасанми-а?

Қўлоқ солилган бўлсак,
улар биз учун ҳам доқлад
ёки лекция уюштирилган-
гага ўхшайди, даров гаппи
ни бошқа ёққа бураимиз.

— Қайси райоinda беда-
чиқининг маъноси йўқ?

— Янгирариди, — деди
Худойберганов.

— Йўқ, Хазораспта, —
деди унинг сўзини бўлиб
Оротовский.

Бундай ўйлаб қўришса,
шу икки райоinda бедачиқлик
тўғрисида энг кўп лекция
ўқилган экан.

— Эсиэ, эсиэ, шунча жон
қуйдириб ўқиган лекцияла-
римиз... Иккаллари ҳам го-
ят ачиниб кетишади.

Аниса бўладиган, 1953
йилда Янгирариди беда май-
дони 5 минг гектар экан, бу
йил 1000 гектар қорилиб
Хазорасптаги 4000 гектар
беда 922 гектарга тушибди.

— Бу йил беда экиш қа-
лай?

Оротовский ҳам, Худой-
берганов ҳам алланималар
тўғрисида ўйлаб, ҳаёллари
сочилиб турган экан, бу са-
вол уларни қўчишиб юборди.

— Бу йил дейсизларми...

Лекция, йўте доқлад... тфу,
бу йил беда экиш...

Афсуски бу йил ҳам беда
экиш ёмон ахволда!

Галимиз чўлиб кетди
шекилли. О. С. Оротовский,
Ш. Худойберганов ўртоқ-
ларга бир оғиз гаппииз бор
эди. Шу сўзини айтиш билан
мақоламини якунлаб қўй-
қолсак. Яъни масалан:

— Чорва молларига гап
эмас, беда керак!

С. МАҲҚАМОВ,
С. ИБРОҲИМОВ.

Оламда нима гап

БИРИНЧИ МАЙ ОЛДИДАН

ГАВАНА, 22 апрель.
(ТАСС). Озолиқ оролининг
меҳнаткашлари халқаро бир-
дамлик кўни Биринчи май-
ни нишонлашга зўр гайрат
билан тайёргарлик кўрмоқ-
далар.

Куба касаба союзлари-
нинг ва бошқа жамоат таши-
лотларининг бир қанча
делегациялари Совет Итти-
фонига ва бошқа социалистик
давлатларнинг меҳнаткашла-
ри билан биргаликда Би-
ринчи май тантаналарида
қатнашмоқ учун бу мамла-
катларга боришга ҳозирлан-
моқдалар. Совет касаба со-
юзларининг, чет эллар бил-
ан дўстлик ва маданий ало-
қа қилувчи совет жамиятла-
ри союзининг ҳамда СССР-
даги бошқа жамоат таши-
лотларининг тақлифига би-
ноан, Куба жамоат таши-
лотларининг жуда кўп ва-
киллари яқинда «ТВ-11»
совет ҳаво лайнерларида Га-
ванадан Москвага жўнаб ке-
тадилар.

ХАНОЙДА ТАНТАНАЛИ ЙИГИЛИШ

ХАНОЙ, 22 апрель. (ТАСС). Шонли воқеага — В. И. Ле-
нин туғилган қўниги 98 йиллиғига бағишлаб, кеча бу ерда
пойтахт жамоатчилигининг тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.
Ханойдаги педагогика мактабининг директори Фам Тхонг
йиғилишда доқлад қилди. Марксизм-ленинизм, деди у, жа-
ҳондаги ишчилар синфининг ва барча меҳнаткашларнинг оға-
га қароб борувчи йилни мунавар қилиб турган машғулдир.
У — социалистик революциянинг энгилмас қўлиди, соци-
ализм ва коммунизм қўриқдаги энгилмас қўлиди. Доқлад-
чи Вьетнам революциясини таярлашда ва уни қолдибона ту-
галлашда марксизм-ленинизм билан Октябрь социалистик ре-
волюцияси ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлди, деб таъкид-
лади.

А. НОВОТНИЙ В. УЛЬБРИХТНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

ПРАГА, 23 апрель.
(ТАСС). Чехословакия Ком-
мунистик партияси Марна-
зий Комитетининг биринчи
секретари, Чехословакия Со-
циалистик Республикасининг
президенти Антонин Новот-
ний ЧССРга даволаниш учун
келган Германия Вирлашган
социалистик партияси Мар-
назий Комитетининг бирин-
чи секретари ва ГДР Дав-

Лондонликлар норози

ЛОНДОН, 22 апрель
(ТАСС). Хуллан Гримма
катл этилганлиғи муносаба-
ти билан ўз даргазоблиғини
изҳор қилмоқ учун кеча ке-
чқурун бир кеча юз намоийш-
чи Испаниянинг Лондондаги
этиҳонаси биноси олдиға
тўланди. Намоийш қатна-
шчилар испан ватандарари-
дан ўч олганига қарши по-
розиллик билдириб, этиҳона
ҳодимига петиция топши-
ришди.

Испания ваколатхонаси-
нинг биноси ёниға полиция-
нинг йирик кучлари олиб
келди. Саккиз намоийшчи
қамоққа олинди.

7-АМЕРИКА ФЛОТИ СИАМ ҚЎЛТИҒИГА ТЎПЛАНМОҚДА

ВАШИНГТОН, 23 апрель.
(ТАСС). Қўшма Штатлар Сиам
қўлтиғи райониға 7-Америка
флоти кўшилмаларини юбо-
ришга қарор қилди.

Пентагоннинг расмий вакил-
лари кеча бу ҳақда баёнот
бердилар.

Бу вакилларнинг таъкидла-
шича, бу таъбир «нуқул эҳти-
ёқ» таъбирлари эмас.

Ассошиэтед Пресс агентли-
ги очирқиб қилиб айтилди, 7-
Америка флоти кўшма қў-
шилмаларининг Сиам қўлтиғи
райониға юборилишдан мақ-
сад Лосагаси сўғити локвалар
муносабати билан қўшма

«ҚОТИЛЛАРГА ЛАЪНАТ!»

САНТ-ЯГО, 22 апрель
(ТАСС). Франкони жаллодлар
Хуллан Гриммадан қои-
ли ўч олган Чили халқини
роят даргазаб қилди. Чили
пойтахтининг юзлаб аҳолиси
«Вахшёнга қотилликка қар-
ши норозиллик билдирашди!»
деган хитоблар билан кеча Сан-
т-Яго кўчаларидан ўтди. Поли-
ция Испания элчиҳонасининг
биноси ёнида ана шу намо-
ийшда қатнашган икки сту-